

РОЗВИТОК КОНКУРЕНЦІЇ ТА ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ У ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОМУ КОМПЛЕКСІ – ШЛЯХ ДО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

Підписання Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом потребує по-новому оцінювати і вирішувати проблеми економічного розвитку нашої держави і передусім формування нової моделі державного регулювання економіки. Важливе місце в механізмі державного регулювання займає антимонопольне законодавство, яке повинно бути використано державою для відновлення економічного правопорядку і перш за все, на соціально важливих та стратегічних ринках країни.

Розвиток конкуренції та боротьба з корупцією – складові частини одного цілого, тому ці питання повинні бути пріоритетним завданням в роботі вищих владних структур країни за активної співпраці з місцевими органами державної виконавчої влади. Нормативне регулювання протидії монополізму і захисту конкуренції забезпечується законами України «Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про природні монополії», «Про захист економічної конкуренції».

Державно-правовим інструментом для забезпечення контролю за недопущенням недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності мають виступати рішення Антимонопольного Комітету України (АМКУ). На жаль, АМКУ свої контролюючі функції виконував не належним чином. Відома аксіома, де є монополіст, там завжди є намагання використати цей статус на свою користь. Особливо, коли антимонопольне відомство не хоче помічати проявів зловживань з боку олігархічних груп та природних монополій.

Візьмемо для прикладу Донбаську паливно-енергетичну компанію «ДТЕК». Підприємства цієї компанії зосередило у своїх руках лівову частину виробництва теплової електроенергії, що дає можливість завищувати собівартість, а це прямо впливає на зростання тарифів на електроенергію для споживачів. За оцінками експертів, державні органи не мають об'єктивної картини щодо витрат видобування вугілля, які є основою формування собівартості електроенергії ДТЕК. Дотації шахтарям – це механізм узаконеного розкрадання коштів державного бюджету корумпованою олігархічною владою. Субсидування тарифу теплової енергетики здійснюється за рахунок атомної енергетики. Наслідок – НАЕК «Енергоатом» є збитковою, а приватна компанія ДТЕК – прибутковою.

Інший приклад – відсутність у населення альтернативи вибору суб'єктів послуг, що ставить їх у повну залежність від монополіста на газовому ринку. Постановою КМУ № 237 від 29.04.2015 р. «Про внесення змін до норм споживання природного газу населенням у разі відсутності газових лічильників», для вище зазначеної категорії споживачів норма споживання газу скорочено у два рази, що дозволить за оцінками експертів протягом року зекономити близько мільярду кубічних метрів газу. Тобто за роки незалежності держави було привласнено понад двадцять мільярдів кубічних метрів газу і монополіст збагатився за рахунок завищених платежів населення на десятки мільярдів доларів. Не випадково Облгази навмисно не встановлюють лічильників обліку газу.

Пріоритетне завдання нового керівництва АМКУ – це створення ефективного конкурентного середовища. Всі олігархічні групи та природні монополії повинні працювати за прозорими для суспільства правилами і не мати можливості уникнути відповідальності в разі порушень.

Потрібно пам'ятати, що ігнорування інтересів населення держави корумпованою олігархічною владою, спричинило Революцію Гідності.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТЬ ПІДПРИЄМТВА ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Важливим чинником ефективного розвитку підприємств в умовах ринкової економіки є удосконалення і використання дієвих організаційно-економічних важелів управління конкурентоспроможністю, що виступає запорукою виживання та сталого ефективного функціонування, досягнення суб'єктом господарювання довготривалого ринкового успіху. Аналіз економічних публікацій [1-7] показує, що жодне з визначень, які використовуються в економічній науці, не викликає стільки дискусій серед вчених як конкурентоспроможність.

Теорія та практика розвитку конкуренції, забезпечення та оцінка конкурентоспроможності активно вивчається як зарубіжними науковцями: М.Портер, Дж.Сакс, Азоев Г.Л., Юданов А.Ю., Рубін Ю.Б., Фатхутдінов Р.А., Філософова Т.Г., Тарануха Ю.В. та ін.; так і вітчизняними: Балабанова А.В., Беларусов А.С., Воронкова А.Е., Піддубний І.О., Реверчук С.К., Тарнавська Н.П., Холод В.В., Шнипко О.С., Янковий О.Г. та ін. [2-7].

Сучасна економічна наука пропонує різні трактування та підходи до дослідження конкурентоспроможності різних об'єктів: країни, регіону, галузі, підприємства, товару. Однак варто зазначити, що одностайної думки щодо визначення та єдиної методики дослідження конкурентоспроможності на будь-якому рівні серед науковців немає.

Враховуючи темпи економічної глобалізації, на нашу думку, трактування конкуренції лише як економічного суперництва товаровиробників за отримання прибутку або іншої вигоди та споживачів, а конкурентоспроможності – як можливості здобуття кращих позицій на ринку, є дуже вузьким.

Підтримуємо думку науковців, що розглядають конкуренцію в умовах ринкової економіки як механізм регулювання суспільного виробництва, а конкурентоспроможність для суб'єктів ринкового господарства як стимул до руху вперед.

Доречно зауважити, що проведений аналіз економічної літератури показав відсутність досліджень щодо еволюційних видозмін категорії «конкурентоспроможність» в процесі трансформаційних перетворень економічної систем. Недостатньою є також кількість наукових праць у яких висвітлювались методи оцінки та мотиваційні інструментів щодо конкурентоспроможності суб'єктів господарювання транзитивних економік.

На сьогодні для національного господарства питання оцінки та забезпечення конкурентоспроможності на всіх рівнях особливо важливі у зв'язку з інтеграцією у світову економіку, що вимагає відповідності світовим стандартам якості.

Дослідження конкурентоспроможності визначає необхідність її кількісної оцінки, як правило із застосуванням автоматизованих методик, що є інформативною базою при виборі перспективних напрямків, які володіють конкурентним потенціалом. Однак як показує практика, здебільшого аналіз рівня конкурентоспроможності проводиться на основі методів порівняльної статистики, де не враховується фактор часу. Моделі та методи економічного прогнозування, які мають місце в науковій теорії, є не завжди прийнятними для практичного примінення тим більш для підприємств середнього і малого бізнесу.

Як зазначено [6] в Україні за період незалежності більшість стратегій та механізмів забезпечення конкурентоспроможності (від рівня держави до рівня територіальних громад) основною метою визначають нарощення валового національного, регіонального продукту та максимальні обсяги залучених інвестицій для розвитку регіону. Однак, якщо проаналізувати досвід розвинених країн, метою пропонованих стратегій та механізмів забезпечення конкурентоспроможності є передусім зростання добробуту населення, а також формування резервів розвитку для майбутніх поколінь.